

TABOR

Leto: II.

Maribor, sobota 27. avgusta 1921.

Številka: 192.

Propadanje človeštva.

Ravnokar se vrše konference in posvetovanja za mednarodno pomoč stradalci Rusiji. Se vedno se polnijo evropski listi z vestmi o katastrofalnem pustošenju lakote in kolere. Tisoči revnih mučnikov zapuščajo svoje kolibe in beže v rodovitnejše gubernije, prinašajo s seboj infekcije in še večje bedo. Sela so pustla kakor pogorišča in v znamenarjenih podeželskih mestih se zbirajo dolge vrste bolnikov. Ni kruha in ne zdravil, in kar je najslabše, ni reda, ni zaupanja v avtoriteto, ni nacionalne samozavesti in ne vere v bratstvo in človečnost. Tudi Srbi so stali med svetovno vojno, pred nevarnostjo, da jih do skrajnosti iztrebi vojni pohodi, legar in pomanjkanje kruha. In vendar — kakšna razlika! Koliko duha, koliko silne vere v nacionalno moč in v pravo je bilo v tem malem narodu, ki je izgubil eno četrtino, da je osvobodil svojo zemljo in ujedinil vse svoje brate! Iz Rusije pa slišimo obupne klice boljševiskih voditeljev, ki kličejo ves svet na pomoč svoji komunistični, kozmopolitski državi, ki je najbolj osovražena pri ogromni večini lastnih državljanov in ki se ne vzdržuje z duhom, temveč s pestjo. Ali ni višek ironije, da se ta martirologij ljudstva dogaja baš v oni državi, ki je postavljena na železne zakone? Marksove in ki bi morala biti drugi paradiz na zemlji? In da je notranja, moralna tragika ruskega ljudstva še večja, piše Lenin svojim prijateljem pisma (eno teh je te dni izšlo v pariskem Matinuu), v katerih priznava svojo in svojih tovarišev zmoto ter ugotavlja, da je revolucija rodila čisto nepričakovane sadove... To, da se sistem zmote in strašnih operacij z nemogočnostmi vključuje vsemu temu vzdržuje na površju, je groznejše kakor glad in kolera... Če izumrjejo cele gubernije, bo Rusija zopet bogatejša na sterali, a v carstvu železnih zakonov, katerih kriterij je žleodec, se tako izumiranje pokrajine označuje kot nedostatek ekonomskih pogojev za življenje. Zavest strahu odgovornosti napram človeštvu izgineva v apokaliptični komunistični omnipotenciji... In kakor nam poročajo vsi podatki in statistične številke, se to umiranje naroda ne razteza zgolj na one, ki poginjajo od gladi ali vsled epidemij. V širokih praksi ruske pokrajine komunistični tujski ruski poslednji komunistični berklji vedno bolj grizejo in razjedajo pljuča ruskega naroda, pustošijo vasi in mesta, suše žile narodne produkcije. In ne umirajo samo sedanja pokolenja, temveč se z njihovo nasilno smrtjo zastrupljajo tudi že prihodnje generacije, ki bodo hereditarno oslabiljene v svojih bioloških pogojih za razvoj fizičnih, intelektualnih in moralnih sposobnosti...

Komunizem je za vedno oskrnil ideal svobode, bratstva in enakosti, ideal, ki se je izemil iz najrazvitejših kulturnih sil človeškega rodu. Toda strašna krivda, ki leži na tem apokaliptičnem morilon ruskega naroda, zadeva tudi njegovo legalno mater in to je naša antično-krščanska civilizacija, ki je razvila do neverjetnosti duh licemerja, zahrbtnosti, brezsrčnosti in družabnega cinizma. Umiranje velikega dela Evrope, umiranje ruskega naroda pod pritiskom železnih zakonov kolektivnega egoizma, je hkrati tudi umiranje, propadanje evropske civilizacije, ki ni mogla niti v krščanskem niti v antično-modernem liberalizmu vzpostaviti istinitih temeljev bratstva in prave človečnosti, temveč je zašla bodisi v brezplodni hijilazem in v organizirano vsiljevanje teokratske avtoritete, bodisi v slepi materializem in v oboževanje krutega človeškega jaza. Kdo bo iz naših strašnih nasprotij, ki jih je pokazal iz-

Pred povratkom kralja Aleksandra.

LDU Beograd, 25. avgusta. V Beogradu se vlada in prebivalstvo pripravljati na svečan sprejem kralja Aleksandra. Doznava se iz poučenih krogov, da bo kralj Aleksander ob priliki prisega izdal splošno amnestijo. Pri tej priliki bo v vojski nekoliko starejših polkovnikov, ki so na solunski fronti poveljevali brigadam in divizijam, imenovanih za generale.

LDU Beograd, 25. avgusta. Ministrski predsednik Pašić namerava odpotovati v Pariz; da poseti kralja Aleksandra. Odpotoval ne bo prej, preden se ne dovršijo važni posli, torej

Madžari zbirajo čete na naši meji.

Ječe v Baranji se že polnijo.

LDU Beograd, 25. avg. Po vesteh tukajšnjih listov so Madžari porabili evakuacijo Baranje in Banje za koncentracijo zelo močnih oddelkov vojaštva na naši meji. Zatrjuje se, da se je to zgodilo zaradi tega, da bi madžarska vojska po svojem številu in po svoji moči uspešno ščitila Baranjo in Banjo. Ententna komisija je sama privolila v tako povijanje madžarskih čet ob naših mejah, da bi bile sposobne izvesti njene odločbe. Poveljnik jugoslovenske posadke ob naši severni meji, polkovnik Solak-Antić potrjuje, da imajo Madžari v onem kraju desetkratno premoč. Madžari so porabili evakuacijo Baranje in zbrali

ne pred drugo polovico prihodnjega tedna. G. Pašić je želel, da osebno poroča mlademu kralju o smrti in pogrebu pokojnega kralja Petra in mu predloži svoje predloge in vladne namere o glavnih poslih. Verjetno je, da se bosta kralj Aleksander in gospod Pašić skupno vrnili v Beograd.

LDU Beograd, 25. avgusta. Presburo poroča iz Pariza: Zdravstveno stanje kralja Aleksandra se popravlja. Jutranja temperatura znaša 37,2, večerna 38, zila 95. Podpisana: dr. Subotić, dr. Koen.

ob madžarsko-jugoslovanski meji tako moč, da se v bodoče ne bo ponovil slučaj iz letošnje pomladi, ko je bivši kralj Karel Habsburški bival na Madžarskem in sta. Češkoslovaška in Jugoslavija zalotili Madžarsko tako nepripravljeno.

LDU Beograd, 16. avgusta. Listi poročajo iz Szente: Madžari so iz izpraznjenih občin v severnem Banatu napravili srez s sedežem v Hrgu. Za srezkega načelnika je imenovan dr. Racz. Iz Banata poročajo, da so Madžari na evakuiranem ozemlju začeli zelo grdo poštopati z našim narodom in tirajo naše ljudi v ječe v Szegedin.

Pašić potuje v Pariz.

LDU Beograd, 25. avgusta. Ministrski predsednik Pašić danes ni mogel sprejemati strank v svojem uradu, ker se ne počuti dobro.

LDU Beograd, 25. avgusta. Tukaj krožijo vesti o odpotovanju ministrskega predsednika Pašića kakor tudi o tem, da ga bo za njegove odsotnosti zastopal minister za notranje posle

Pribičević. Ta vest ni točna. Ministrski svet je določil, da bo zastopal ministrskega predsednika Pašića za njegove odsotnosti minister Marko Trifković.

LDU Beograd, 25. avgusta. Danes se minister za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov g. dr. Marko Trifković povrne z Dunaja v Beograd.

Borbe z odmetniki.

LDU Beograd, 25. avg. Minister za notranje stvari je dobil včeraj in danes poročila o napadih vojaških ubežnikov na orožništvo. Dve skupini odmetnikov sta napadli 23. t. m. zjutraj orožnike, ojačene z oboroženimi domačini. Borba je trajala dolgo in je bila zelo ljuta. Radi prevelike moči napadalcev so se morali orožniki umakniti v občinsko hišo in orožništvo postalo v Komoranu. V megli so odmetniki, katerim so pomagali muslimani iz okoliških sel, drugič napadli z dveh strani orožnike. Orož-

niki so se morali zopet v silni borbi umakniti, ker jim posadka ni mogla priti v pravem času na pomoč. Pri drugem umikanju so orožniki imeli znatne izgube na mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Potem so se odmetniki vrnili v selo in zažgali orožniško postajo. Izgube odmetnikov niso znane. Dosedaj se tudi ne ve, kam so se umaknili. Neznano je dalje, ali so se že spopadli z ojačeno vojsko in orožništvom, ki je bila poslana proti njim.

Pred novinarskim kongresom.

LDU Split, 25. avgusta. Povsod po Dalmaciji so se osnovali odbori za dostojen sprejem novinarjev, tako v Jelsi, Visu, Hvaru, Trogiru, Kaštelo in Omišu. Vsi se trudijo, da bodo milim gostom bivanje kolikor mogoče udobno napravili, dasiravno radi narodnega žalovanja sprejem ne more biti tak kakor bi ga želeli prirediti. Sprejem bo povsod zelo prisrčen.

Slovenec, tovariš Petra Mrkonjića.

LDU Beograd, 25. avgusta. Povodom smrti kralja Petra se doznava, da eden njegovih tovarišev izza bosanske vstaje l. 1875, po imenu Toman, Slovenec, živi v zelo slabih gmočnih razmerah na Viču pri Ljubljani. Po končani vstaji je odšel v Ameriko, da se odtegne sovražnim avstrijskim oblastim in se je posvetil novinarstvu ter uredništvu ameriškega javnost o naših razmerah. Nekaj mesecev pred izbruhom svetovne vojne se je povrnal v do-

movino in se nastanil na Viču v zelo skromnih razmerah. L. 1914 so ga avstrijske oblasti internirale na ljubljanskem gradu. Ko stopi kralj Aleksander na prestol, se bo pobrigal za vse vstaše tovariša svojega pokojnega očeta iz l. 1875. kakor tudi za njihove rodbine.

Demisija madžarskega zunanjega ministra.

TIP Praga 24. avgusta. »Prager Presse« javlja iz Budimpešte, da je stališče madžarskega zunanjega ministra grofa Banffyja omajano in je računati z njegovo demisijo. Banffyju očitajo, da ni nastopil dovolj odločno proti Avstriji v sporu za zapadno Ogrsko. Naslednik bi utegnil postati grof Teleki. Banffy bi bil imenovan za madžarskega poslanika v Parizu.

Prince Gjorgje v Karlovi varih.

LDU Beograd, 25. avgusta. Kralj se doznava, odpotuje prince Gjorgje danes z brzovlakom v Karlove var.

prva idealni komunizem, sploh še veroval na človeka, na njegovo notranjo dobroto in kozmopolitsko dušo? Samo z hijilazmom materialističnega paradiza opojeno ljudske mase se lahko sanja o idejah, ki bodo popolnoma prerodile človeštvo in odpravile bedo, neenakosti, militarizem, vojno, človeške strasti in slabosti...

Ruski problem je problem občelo-veske vesti in odgovornosti, problema evropske civilizacije. Na njem se je krasno pokazala njena prava slika, ki ima dva pola: imperijalistično-kapitalistično brezsrčnost in komunistično brezumnost.

Naj zadostuje, če omenim, da je imela Evropa dovolj prilike prepoznati rusko katastrofo. Toda njena vloga je bila tako sramotna, da take najbrž ne pozna naša zgodovina. Rusija je vrgla milijone svojih ljudi na galisko in vzhodno-prusko fronto in z milijoni žrtev zajela poplavo militaristično krepke Nemčije proti zahodu. V Brest-Litovskem pa je bila osamljena in obojena na rožljajočo sabljo pruskega generala Hoffmana. Pozneje je antanta opetovano razpravljala o intervenciji, a namen njenih eksperimentov je bil nesramno preračunan, in ruski problem takoj ni bil več evropski problem, kakor hitro so se na pr. v Parizu uverili, da se ne rentira iztirjevanje, zaostalih obresti s pomočjo nezaposlenih carističnih generalov... Z navadnimi človeškimi besedami povedano, je to vnebovpijoča nehaljeznost. Še grše pa je bilo postopanje Nemcev, ki so baje najkulantnejša rasa na svetu: General Hoffman je sam priznal, da so nemški oficijelni krogi omogočili Leninovo sabotažo v ruski armadi in v zaledju, a z istim Leninom so v Brest-Litovskem zadržali Rusiji vrvi okoli vratu. — Marxovi »železni zakoni« so upropastili slovansko državo, dočim se nemški proletarijat žrtvuje za državo velekapitalistov in junpkerjev... Če se je kdaj v politični in socialni zgodovini pokazala vsečloveška laž, se je pokazala pred našimi očmi kot dete vsega onega, na čemur leže naši najdražji kulturni ideali, kot dete naše civilizacije. Tega ne bomo izbrisali z humanitarnimi misijami in z vagoni živih, ki gredo v Rusijo, sploh z nobenim dejanjem, ki ga storimo iz licemerskega »sočutja«, do naroda, ki umira vsled zločina naše civilizacije; to je vprašanje človeške vesti in pozitivne vrednosti vseh človeških idej. Toda zapomnimo si: z umirajočo Rusijo propada tudi ostali del Evrope in vsa antično-krščanska civilizacija...

Ignofus.

Naš Osvoboditelj v objektivni nemški luči.

Znano je, kako prostaško so se zagajali nemški listi v osebo kralja Petra. Ze izza balkanske vojne so prinašali o njem karikature v slikah in besedah. Tudi ob smrti so ndarili na tipično nemški način po osebi velikega vladarja, ki je tudi poštemu nasprotniku vzor heroizma in demokracije. To potvarjanje in neresno smešenje, ki ne dela časti nemškemu časnikarstvu, zavrača lepo in z markatnimi potezami sotrudnik berlinske »Vossische Zeitung« Edgar Stern - Rubarth. Iz njegovega članka »Der wirkliche König Peter« v številki z dne 20. t. m. prinašamo par najznačilnejših stavkov: Kralj Peter, ki ga poznamo mi (Nemci) samo iz raznih karikaturn, nima niti ene poteze, ki bi ne bila skromna in simpatična. Koliko je pač bilo monarhov, ki so pred svojo smrtjo prostovoljno prepustili prestol svojem nasledniku? Kakor on sam, tako je bila

tudi njegova okolica povsem skromna. Sijaja in pompa, kakor je bil v navadi na drugih dvorih, ni poznal. Skoraj noben človek ga ni videl drugače kakor v uniformi, a skoraj nikdar v sijajni »gala«, kakor jo predstavljajo slike na poštah znamkah, temveč popolnoma priprosti častniški nošnji. Mogoče se to glasi kot dvorna etiketa v zastarelem rezidenčnem listu, vendar pa je gola resnica. Govoril sem, piše Stern-Rubarth v svojem članku, dolgo pred in po vojni z mnogimi Srbi, med njimi so bili nekateri goreči sovražniki dinastije Obrenovičev, a niti eden ni pripisoval krivde nad umorom Aleksandra in Drage kralju Petru, pri katerem kralj Peter ni sodeloval, in se ga sploh ni maral udeležiti. Da pa je trdo veroval v svoje pravice in blagor naroda ter se radi tega udeleževal v zarotah, ki so bile v prid njegovi dinastiji, je pač razumljivo. Prerokovanje »stanga od Kremena« se je izpolnilo. Kralj Peter je kot pregnanec iz lastne dežele, izpil grenko čašo do dna. Znana je zgodba, ko je v snegu in blatu bežal na vozu, ki so ga vlekli volje. Manj pa je znana, da je pred tem begom bival mnogo dni med vojniki v strelskem jarku in jih navduševal z besedami: »Ne glejte na mene, ampak na zemljo, ki jo morate braniti.« Pribežališče, ki sta mu ga nudili Italija in Francija, je zavrnil ter raje prenašal vse muke s svojimi vojniki v Solunu, kjer je v siromašnih razmerah prebival v srbskem konzulatu. Odkar je zasedel prestol, ni zavžil niti kapljice alkohola. Ko je po izvolitvi za kralja prvič stopal na srbska tla, je naletel na neko navadno cerkveno slavnost, in se — kakor pišejo Harun-Al-Rašidove bajke o vseh živih in mrtvih kraljih — s svojo resnično demokratično vojaško naravo pomešal med drugo ljudstvo ter se kot navaden seljak udeležil slavnosti in veselice. — Zato tudi za preprostim in skromnim kraljem Petrom ne žalujejo samo rojalisti, ampak tudi republikanci. Članek konča z besedami: »Te vrste sem namenil spominu našega konsekventnega nasprotnika, vodji malega, a hrabrega naroda, ki je svoj Kanaan dosegel samo tako, da je tam umrl — kralju Petru I., ki smo ga dosedaj poznali zgolj iz zlobnih karikatur.«

Notranja in zunanja politika.

* **Pred izročitvijo Zapadne Ogrske.** Iz madžarskih listov je razbrati, da v Budimpešti še vedno goje upanje, da bo v zadnjem momentu nastopil preobrat v korist Madžarski. Vesti o nameravanem puču v Zapadni Ogrski se sicer odločno dementirajo, a položaj na ozemlju samem je zelo nejasen. Madžarski listi, ki prinašajo poročila iz Zapadne Ogrske, so večidel pobeljeni.

* **Monarhistična propaganda v Avstriji.** 17. avgusta se je vršila na Dunaju velika monarhistična komedija. V kapucinski cerkvi bi se imele vršiti

cerkvene slovesnosti za Habsburžane. Zbrale so se velike množice monarhistično čutečega prebivalstva, med njimi seveda neizogibni grofje, principi in komtese. Ni manjkalo tudi častnikov v gala-uniformah in z vsemi odlikovanji. Zadaj na ulicah so se razvrstili ojačeni oddelki policije, ki so bili pripravljeni, da z vso odločnostjo zabranijo nameravano monarhistično demonstracijo. Očetje kapucini pa so se pravočasno zbal morebitnih škandalov in so dali cerkvena vrata zapreti, tako da so grofje, častniki v gala-uniformah in bivši cesarski hlapci odhajali izpred cerkve — z dolgim nosom. Izgleda, da monarhistična propaganda vedno bolj peša. Poznavalci razmer pravijo, da imajo za slugo na tem prazne blagajne in pa previdna štedljivost karlističnih mogotcev. Tudi madžarski karlisti, ki so zalagali svoje dunajske bratce z velikanskimi svotami denarja, so sedaj odrekli vso podporo. Veselo znamenje, da brez izdatnih denarnih svot ni navdušenja za Habsburge in njihove oficirje v gala-uniformah z visokimi odlikovanji.

* **Mir med Avstrijo in Zedinjenimi državami** je končnoveljavno sklenjen. V četrtek je bila na Dunaju v zunanjem ministertvu podpisana mirovna pogodba. Zedinjene države je zastopal ameriški poslanik na Dunaju, komisar Artur Hug Frazier, za Avstrijo pa je podpisal avstrijski predsednik Schober, ki je obenem minister za zunanje zadeve.

* **Komunizem v Italiji.** Kakor poroča »Corriera della Sera«, se je na tretjem mednarodnem kongresu v Moskvi sporazumno z italijanskimi delegati izdelal načrt, kako bi se pridobil italijanski narod za boljševizem. Ljenu upa, da bi s pomočjo Italije prisilil antanto, da prizna sovjetski režim.

* **Bolgari napadli romunsko komisijo.** Bolgarija mora glasom mirovne pogodbe predati Romuniji gotovo število živine. Ko se je te dni napotila romunska komisija za prevzetje živine v Bolgarijo, so bolgarski obmejni stražniki streljali na njo.

* **Angleško-japonsko-ameriški sporazum.** Kakor javlja Reuter iz Washingtona, proučujejo tamkaj Lloyd Georgejev načrt o angleško-japonsko-ameriški alianci. Javnost je zavzela neprijazno stališče napram nazivu alianca, katerega mrzi že izza versailske mirovne pogodbe. Položaj je zelo čuden. Republikanci, ki so bili prej največji nasprotniki versailske pogodbe, so sedaj najbolj naklonjeni mednarodnemu sporazumu, v katerem vidijo edino jamstvo za svetovni mir. Dela se na to, da se doseže sporazum med Anglijo in Japonsko glede pacifiističnega problema, a to z drugimi sredstvi, ne samo z običajnimi pogodbami na papirju. Izgleda, da se mednarodni krogi trudijo najti način za dosego sporazuma, ki bi ne vseboval medsebojnih pogodbenih obvez. Amerika je pripravljena, da skupno nastopa z Anglijo, toda končna odločitev o tem je odvisna od spretnosti angleških diplomatov.

* **Gornjelezijsko vprašanje.** Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung«,

ključenja hrbta v mračno sobo. Bil je Nikola malokdaj doma; kadar je bil, je čepel navadno kraj okna, na trinogatem stolčku, pred seboj na prevrnjenem lesenem zaboji steklenico z žganjem; natakali si je v tenko čašico, si glasno napival ter si voščil »dober tek«, potem pa je vsakikrat naglo izpil; pri tem se je pogovarjal z veliko zaprašeno stensko uro, pihal iz dolge pipe in ogledoval svoji od neprestane ježe navén tako izbočeni nogi, da sta bili bolj podobni dvema debelim locajem kakor pa nogam. Večinoma pa je bil Luka z doma, daleč na Hrvaškem ali na Ogrskem. Nobenega konjskega sejma ni zamudil. Šele ko se mu je zdelo, da ima nakupljenih dovolj konj, je zbral vso svojo konjsko čredo skupaj in jo odgnal na Laško, kjer jo je vsakikrat drago prodal in si delal s tem lepe dobičke.

Ne pohlep po denarju — kajti Lukov oče je bil bogat in radodarnih rok in vsled tega Lukova denarnica zmerom dobro nabasana — vse nekaj drugega je vabilo Luko v svet. V prvi vrsti se je hotel umakniti Kračmanovi Reziki, njenim odpuščanja ga prosečim očem, ki so ga povsod zasledovale, da bi si izprošile prejšnjo ljubezen. V drugi vrsti je bila prijetna zavest, da be

je te dni odšel preko Mainza prvi transport novih čet za Gornjo Slezijo. Za enkrat se bodeta prevažala 2 bataljona angleških čet, za katera mora dati Nemčija štiri vlake in ena francoska divizija, za katero je oripravljenih 16 vlakov. Če se bodo poslale v Gornjo Slezijo tudi italijanske čete, še ni znano. Dnevno bodo prispeli v Gornjo Slezijo štirje vlaki. Antanta je izdala Nemčiji strog nalog, da skrbí na progi, koder se vozijo medzavezniške čete, za strog red, da ne bodo nastali kakršnikoli incidenti.

* **Bagdadsko kraljestvo.** Pred par dnevi se je vršilo v Bagdadu vstoličenje prvega bagdadskega kralja, emirja Feisalja. Angleški komisar za Mezopotamijo mu je izročil ob tej priliki lastnoročno pismo angleškega kralja.

Naš roman.

V eni prihodnjih številkih pričemo objavljati Ecksteinov roman »Afrodita«. V času, ko nas tarejo skrbi in težave vsakdanjega življenja, ki je težavnejše kakor kedaj poprej, nam bo »Afrodita« pričarala davno antično življenje, polno radosti in lepote. Kakor da bi stopili iz temnih, zaduhlih prostorov v solnčno jutro, tako si bomo oddahnili, ko se bomo vglobili v ta roman, ki se vrši v maloazijskem mestu Mileta. Vsemogočna boginja ljubezni Afrodita, ki slehrnega smrtnika premaga s svojim čarom, bo zvezala srce vladarjeve hčeri s sreem priprostega kiparja. Ta ljubezen bo povzročila sovraštvo, boje in trpljenje nešteti drugih. Vstali bodo iz razvalin časi, dogodki in ljudje, ki so že davno pokopani v prahu preteklosti. Roman je velen zanimiv, stil jasev in priprost, dejanja se izmenjujejo s tako napetostjo, da je čitateljeva pozornost zmeraj na višku. Opozarjamo na ta roman in vabimo čitatelje, da v svojem krogu agitirajo za naš list. — Pristavljamo, da bomo poleg romana prinašali vedno še kulturni feuilleton, med drugim par zanimivih črtic francoskega astronoma Flammariona.

Zanimivosti.

Po zaroki v vodo. Čudna so pota ljubezni. Vidita se — mogoče prvič — in že jih zadenejo sladke ali grenke pušice amorčka. Tako se je godilo tudi 20 letnemu Mirkotu Benčiču v Zagrebu. Mirko je stanoval pri svoji materi, ki je bila drugič omožena. Nekega dne sreča na ulici brhko dekle. Pogledala sta se in — konec je bilo. Zaljubila sta se do ušes in še čez. Ona je bila delavka v neki tovarni ter se je pisala za Anico Sušmak. Stanovala je pri neki vdovi v barakah. Ona je bila siromašno dekle, ki ni imelo družega, kot dvoje rok za delo, on pa je bil sicer izučen brivec, toda ni še imel spričevala za pomočni-

lahko zmerom na konju, kakor Huu. Pa tudi tuji kraji, tuje dežele, drugi narodi, druge šege in običaji — tudi to je mikalo Luko. In prej nego je mislil, je sklenil, da se bo pridružil Nikoli ter pričel še sam kupčevati s konji.

Na predan prvega pohoda v tuje kraje so slišali ljudje, kako je pod mrak sredi vršanja, kakor da bi bil lomil vihar drevje, naenkrat zapeketalo preko doline, od vzhoda proti zahodu; ugibali so, to in ono in uganili, da je hudič bežal z ugrabljeno dušo in zato od veselja tako popeketaval s svojima kopitoma. Bil pa ni nihče drug, kakor Luka, ki se je na svojem vranecu v diru vračal od Nikole.

Šele pri »Veseli točajki« — je ustavil.

»En liter, pa vina, pa rdečega!« — je zaklical, vstopivši v gostilno.

Samo do oken je še segala mrjoča svetloba dneva; drugače je ležal že v vsej gostilni mrak. Za mizami ni bilo nobenega gosta.

Iz kuhinje je stopila natakarica Olga, polglasno prepevala sama zase: Kje sta sinoči, fantje, b'li, k'je bila ur'ca polnoči, je kamrica odprta b'la, sem sama spančkala...

ka, ker je prerad izostajal od obrtne šole. Toda to obeh zaljubljenecv ni oviralo in sklenila sta, da se »vzameta!« Ko je Mirko to svojo nakano razložil svoji materi, je zadel v živo! Prepovedala mu je kratkoma vsako nadaljnjo obćevanje z dekletom, češ, naj se raje briga, da bo kmalu postal pomočnik, za žentev ima še pozneje dovolj časa. Mirko je ostal navidezno čisto miren in ubogljiv, v sreču pa svojega sklepa ni spremenil. Preteklo soboto je zahteval od matere 400 kron, češ da jih rabi za naplačilo za stanovanje, ki ga je našel v neki drugi ulici. Mati mu je, vesela, da bo dobila udobnejše stanovanje, ki ga je že dolgo zamanj iskala, denar takoj dala. In odšel je. Med potom sta se sestala z izvoljenko ter sta odšla k zlatarju, koder je Mirko Anici kupil lep zaročen prstan. Sklenila sta, da svojo zaročo primerno proslavita. Odšla sta v neko pivovarno, koder sta ostala do 23. ure. Da bi pa njegovi zaročenki ne bilo treba hoditi tako daleč domov, ji je najel tudi sobo, se od nje poslovil in odšel. Ni pa odšel domov. Odšel je k Savi, pustil na bregu dvoje pisem ter — zginit v deročih valovih. Eno pismo je bilo za mater, v katerem ji piše, da ga je ona tirala v smrt, ker mu ni dovolila vzeti svojega angelja. Drugo je naslovljeno na Anico, v katerem ji naznanja svojo smrt in ji zagotavlja svojo nevenljivo ljubezen. Da jo je res do »hladnega« groba ljubil, ji je vsekakor dokazal.

Dnevna kronika.

Maribor, 26. avgusta.

— **G. pokrajinski namestnik Ivan Hribar** je 25. t. m. nastopil 14-dnevni dopust.

— **Sadovi nemčurske vzgoje.** Kljub temu, da živimo že tretje leto v svobodni Jugoslaviji, se še vedno srečujemo s sledovi naše žalostne preteklosti. — Mnogo teh sledov bo izbrisal samo čas, ki bo zamenjal sedanje pokolenje z mladim, zdravjšim. To velja zlasti za one, ki so se vzgajali v šulvereinskih in utrakvističnih šolah, ki so bile ustrojene tako, da se je mladini vcepljal na mesto prave vzgoje nemški duh in hlapčevska volja. Ta mladina je odrasla in živi med nami v jugoslovenski svobodi, a v svojih navadah in miselnju še kaže sledove nemčurstva. Prijatelj lista nam je dal na razpolaganje dopisnico, ki jo je pisala neka pacientka mariborske bolnice svoji prijateljici v Slov. Bistrici. Obe ženi ste slovenskega rodu in živite v popolnoma slovenskem kraju, a ker ste najbrž v službi pri kakem posili-Nemcu, si dopisujete v nemščini, ker je to »nobel«. Pa poglejmo, kako izgleda ta nemščina. Dotična ženska piše v »Windindis Faltstric« sledeče: »Vile grise aus špita Marburg maj magen haben mir ausgepuppt unt bin ih beser vi lank blabih da vas ih zelber nih. Ven ih vas brahen ver, so ver ih šraben. Gris ih ajh herelih alle... Pa da te ni sram »uspehov« — nemškega duha in nemške kulture!...

»Napravim luč, Luka?« je hipoma vprašala in prenehala peti.

»Pijem in objamem te tudi lahko brez luči Olga!« se je posmejal Luka in naglo objel natakarico okrog pasu.

»Jutri odjaham na Hrvaško in še dalje, in ne vem, kdaj se spet vidiva, ti moj srček...« je hitel emakljati poljube po njenih pegastih licih. »Saj me imaš kaj rada, ne?... Preden grem od tod, se bom oglasil še pri tebi Vsaj en poljub mi boš dala, Olgica — kajne, da mi ga boš dala!...«

Oklenila se ga je s svojima gibkima rokama, potem pa se je zasukala na peti, tlesnila z dlanmi in zapela:

Oj Luka, Luka, Luka, ti moj Luka, Lukec, kljukec!

— — — — —

»Pa trčiva, Olgica, na tvoje zdravje in na najino ljubezen!«

»Na najino ljubezen, da, ti moj Lukec...« —

Cetr ure nato, že v popolnem mraku se je bližal Smukovemu domovju temen jezelec.

Drugo jutro so bili prvi Lukovi spremljevalci na široki cesti zlati žarki vzhajajočega solnca.

(Daje prih.)

IVAN VIDMAR:

Luka in ženske.

(Dalje.)

Proti jutru se je vrnil domov, se zaril v svislih v seno in se zaklel, da ne bo Rezi ke nikoli več pogledal.

II.

Od tistega časa dalje se je počutil Luka najbolj srečnega in zadovoljnega na konju.

Že navsezgodaj je stopil vsako jutro v hlev in osedlal svojega vranca. Ponosno vzravnal na sedlu, je kakor blisk drvil po cesti preko doline. Če je pohitela ta ali ona radovedna mamica na prag, je slišala le še samo peketanje konjskih kopit: urni jezdec je bil že kdovekje v daljavi.

H komur je Luka jezdil, je bil Lagaroš Nikola, konjski trgovec, po očetu mažarskega, po materi hrvaškega izvora, možiček z majhno kozjo brado in drobnim, brezizraznim kokošjim pogledom. Kdor je govoril z njim, se je moral smejati njegovi čudni govorici, mešanici iz mažarskih in hrvaških besed. Možiček je prebival kraj široke, leno valeče se reke, v nizki zakajeni bajti, ki je bila komaj toliko visoka, da si mogel priti brez upogibanja glave in

Gospodarstvo.

Ljubljanski veliki semenj.

»Ljubljanski veliki semenj« se tvori nepreklicno v soboto dne 3. septembra 1921 ob 10. uri dopoldne. Treba je vsled tega, da je vse blago, ki ga nameravajo posamezne firme razstaviti, najkasneje do dne 29. avgusta t. l. na sejmskem prostoru. Vsaka trdka pa mora svoje prostore najkasneje do dne 31. avgusta t. l. popolnoma opremiti.

»Za Ljubljanski veliki semenj« vlada širina kraljevine veliko zanimanja. Čujemo, da se v Beogradu pripravljajo za posetnike Ljubljanskega velikega semnja iz Srbije in Makedonije poseben vlak. Svojo udeležbo je med drugimi prijavila tudi državna trgovska šola v Subotici, ki poseti »Ljubljanski veliki semenj« z vsemi svojimi gojenci.

»Ljubljanski veliki semenj« bo nudil popoln pregled vsega tega, kar poljedelstvo proizvaja in potrebuje. Ker tvori poljedeljsko prebivalstvo poglavitni sloj naše države, je bilo prirodno, da se na tem ležeče, da se ravno kmetijski oddelek čim najbolj izpopolni. Letošnja suša je sicer povzročila, da kmetovalci razstavljalec ne more razstaviti vsega tega, kar bi drugače mogli in želeli. Ne glede na to pa bo posestniku-kmetovalcu dana prilika videti in kupiti na »Ljubljanskem veliki semnju« vse, kar rabi. Razstavljalec bodo vsakovrstni stroji, mlatilnice, čistilnice za žito, stroji za sejanje in za košnje, vsakovrstne črpalnice, posnetniki za mleko, garniture za mline, različno poljedeljsko orodje kakor motike, lopate in drago. V obratu bo tudi dvojica motornih plugov. Med kmetijskimi proizvodi bodo zavzemala odlično mesto naša dobra vina, zastopana pa bodo tudi mlevska industrija, med, vošek, čebelarstvo priprave in vsi drugi naši deželni pridelki.

»Prodajo sejmskih znakov in legitimacij za poset Ljubljanskega velikega semnja«, ki upravičujejo do polovine vožnje po vseh železniških kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev in do brezplačnega vstopa v vse sejmske prostore za cel čas trajanja semnja, so prevzele med drugimi podružnice Jadranske banke v Beogradu, Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Kotoru, Metkovicu in Šibeniku, dalje podružnice Ljubljanske kreditne banke v Sarajevu in Splitu ter špedicijska trdka »Balkan«, delniška družba za mednarodne tran-

sporte v Beogradu, Zagrebu, Mariboru in Raketu. Za Ornomelj in okolico razprodaja sejmske znake Mestna hranilnica v Ornomlju. V Metliki razprodaja znake g. Leopold Gabrijan in Anton Rajner. Za Ptuj in okolico je prevzela razprodajo legitimacij in znakov Plešarska šola v Strnišču pri Ptuj, v Cerkljani pa gromij trgovcev. Legitimacija z znakom stane 100 kron.

»Ministrstvo Saobračaja« je predsedništvu »Ljubljanskega velikega semnja« dovolilo, da smejo železniške direkcije v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Subotici opremiti kolodvoze in železniške vozove z reklamnimi tablicami za »Ljubljanski veliki semenj«.

»Otvoritev poštnega in telefonskega urada na sejmišču z nazivom »Ljubljana-Veliki semenj«. Za čas trajanja »Ljubljanskega velikega semnja« od 3. do 12. septembra 1921. se odpre v sejmskih prostorih in sicer v prvem paviljonu od vhoda na desno začasni poštni in telefonski urad z nazivom »Ljubljana-Veliki semenj«. Poštni urad se bo bavil s prodajo poštnih vrednostnic, s sprejemanjem navadnih in priporočnih pisemskih pošilk in s sprejemanjem brzojav. Telefonski urad bo priključen na telefonsko centralo Ljubljana I. in bo posloval kot javna telefonska govorilnica ter kot posredovalec za morebitne posilanske telefonske postaje, ki bi jih želeli posamezni razstavljalec v svojih razstavnih prostorih. Pisemskih nabiralnikov pa bo na sejmskem prostoru skupaj pet. Eden bo pri poštnem uradu, ostali štirje pa se pritrjujejo v primerni razdalji eden od drugega na različnih paviljonih. Novi poštni urad dobi poseben krajeven in dneven pečat z besedilom »Ljubljana-Veliki semenj« (Ljubljana-Veliki sajam), ki bo veljal le za čas semnja. V poštnem uradu bodo zaposleni 4 uradniki in 2 služabniški moči. Posloval bo urad neprenehoma od 9. ure do 18. ure zvečer.

»Razstavišče »Ljubljanskega velikega semnja« dobiva vsak dan bolj popolno sliko. Stavbena dela so izvršena in so razstavljalec že pričeli z adaptacijami in opremo dodeljenih jim prostorov. Na sejmišču se že montirajo razni stroji, ki bodo tekom semnja v obratu. Urad »Ljubljanskega velikega semnja« se preseli začetkom tega tedna na sejmišče in bo mogel razstavljajočim strankam iti v vsakem pogledu na roko.

»O prostorih »Ljubljanskega velikega semnja« bo založil urad »Ljubljana-

skega velikega semnja« umetniško izdelane fotografske razglednice, ki se bodo prodajale za dobo velesemnja na sejmišču.

»Oficijelni katalog »Ljubljanskega velikega semnja« se te dni urejuje. Sejmski urad je razposlal posameznim razstavljalcem okrožnico, naj nemudoma javljajo točno besedilo podjetja in vrsto izdelkov, katero razpečavajo. Sejmski katalog se izda v 20.000 izvodih in bo obsegal poleg zelo popolnega seznama razstavljalcev tudi vse, kar je treba posestniku semnja vedeti. Inverzni del kataloga je že v tisku.

»Padanja naše valute. Jugoslovanski Lloyd« piše: Glavni vzrok, da naša valuta v zadnjem času zopet pada, leži v tem, ker se pri nas papirnati denar zelo množi, in to kar mesečno za 500 milijonov dinarjev. V tem oziru delamo čisto po vzoru Avstrije, Poljske in Madžarske, ne mislimo pa, kaka katastrofalna polomija preti s tem naši državi. Po obstoječih pravilih »Narodne banke« bi smeli tiskati papirnati denar le do gotove meje in sicer le 3 krat toliko, kolikor znaša naša kovinska podlaga. Po poročilu Narodne banke pa je stanje povsem drugačno: opaža se, da se kovinska podlaga zmanjšuje, nasprotno pa raste množina papirnatega denarja. Današnja relacija znaša že približno 1:8 mesto 1:3, vsled česar je čisto naravno, da naša valuta pada, posebno na zbirski borzi. Kdo ima danes interes za naš denar, če ga nujno ne potrebuje, da ga plača po 4 fr., ker ga v kratkem zopet lahko dobi po 3,60, 3,40 in še ceneje. Zelo nespametno je še nadalje tiskati papirnati denar in ob enem najemati v inozemstvu kredite. Zato smo mnenja, da je treba takoj ustaviti tiskanje našega denarja, in revidirati naš državni budžet ter znižati vse potrebe na najnujnejše. Naše državne izdatke je treba postaviti v okvir naših državnih dohodkov. Le na ta način bomo povzdignili ugled naše države in zboljšali našo valuto.

»Privilegovana trgovinska agencija v Monakovem. V Monakovem se je ustanovila agencija z naslovom »Privilegierte Handelsagentur des Königreiches der Serben, Kroaten und Slovenen«, München, Prannerstrasse 11. Njen namen je: izvažanje nemških industrijskih izdelkov v Jugoslavijo in uvažanje deželnih pridelkov iz Jugoslavije. Natančnejši podatki se interesantom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

»Nakup sena in slame. Producerski gospodarske zadruge, trgovci, dobavljači in podjetniki se pozivljajo, da stavijo pisemne ali ustne poudbe za prodajo sena in slame garnizijam Komande Dravske divizijske oblasti. Poudbe se sprejema vsaki dan osebno ali po pošti od vseh ponudnikov brez razlike pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, Komandi vojnega okruha Maribor in Celje in Komande med Ptuj in Slovenske Bistrice, dne 27. avgusta t. l. dopoldne zaključevale se bodo pogodbe pri navedenih vojaških uradih. Prejemajo se poudbe na vsake količine prešane ali neprešane sena od sladkih ali kislih trav, ovsene, ječmene, pšenične in ržene slame tudi po 27. avgustu tega l. Poudbe naj se stavi franko vagon intendantske skladišče navedenih garnizij, ali franko vagon kako druga železniška postaja in se bo interesantom dalo vojne tovarne liste za uporabo. Pripravljen sena in slama kupuje se takoj po tržni ceni. Zeli se, da bi bilo seno in slama prešano, ali da se neprešano vozi v intendantska skladišča iz vasi v bližini garnizij. Kavelja 5 odst. položi se lahko v gotovini, ali v sena. Pogoje se lahko vidi v navedenih uradih. Ako se seno takoj odda v intendantsko skladišče, ne položi se kavelja ampak ara.

»Razpis za nabavo službenih uniforme železniškim poduradnikom in slugam. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje natečaj za nabavo 260 kom. bluz, 260 kom. hlač, 270 kom. kap in 93 komadov suknj za poduradnike ter 560 kom. bluz, 560 kom. hlač, 650 kom. čepice in 255 kom. suknj za uradne sluga. Blago je predpisane temozeleno in iz sukna. Podrobne informacije daje interesantom vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu, uprava materiala, soba št. 96, II. nadstr. Pravilno kolokvno poudbe je vlagati pri gotovimenuvani upravi pod označbo »Poudba za nabavo službenih odjele« najkasneje do 10. septembra t. l.

»Pregled novih rudnikov. Ministrstvo za šume in rude je odredilo posebno komisijo, ki ima nalog, da preučijo stanje novih rudnikov v stari Srbiji in Makedoniji ter o tem predloži poročilo.

Ne pozabi naročnine!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Novo došlo
vino letnika 1917 po 24 K liter.

S praženimi in pečenimi piščanci vedno preskrbljeno. Za obilen obisk se toplo priporoča gostilna **„BALKAN“**, Linhartova ulica št. 13.

Za vzorčni sejem na Dunaju
izdaja

legitimacije

špedicijsko podjetje 1236 3-1
F. & A. Uher, Maribor, Slovenska ul. 8
kjer se dobijo tudi tozadevna pojasnila.

Dražbeni oklic.

Dne 30. avgusta 1921 ob 2. uri popoldne vrši se vsled sklepa okrajnega sodišča v Mariboru z dne 20. avgusta 1921 A V 786/20-7 v Mariboru, Ribniška ulica 2, javna dražba v zapuščino Ane Marinič spadajočih premičnin: Vrednostnih stvari, pohištva, obleke, perila itd.

Izključna cena je cenilna vrednost. Najvišji ponudek se plača takoj v roki podpisane sodnega poverjenika, zdražene stvari mera zdražitelj takoj prevzema in odstrani.

Maribor, dne 23. avgusta 1921.

Mihael Korber, notar
kot sodni poverjenik.

Soboslikarski in pleskarski delavci

boljše moči, lahko dobe stalno namestitev z lepim zaslužkom. Vprašati je osebno v soboto in nedeljo od 9.—12. ure popoldan in od 1.—3. ure popoldan v restoraciji »Pri Zamorcu«, soba št. 30, izza tega roka pa pismeno pri

Soboslikarskiatellir, Zagreb, glav. post., poste restante.

Boje-lak!

Boje-lak!

„MERAKL“

Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z., Ljubljana

otvori 27. avgusta

podružnico MARIBOR

Gosposka ul.—Šolska ul.

Mala oznanila.

Mladega urnega risarja isče Elektrarna Fala, Maribor, Aleksandrova 14-15. 1227 3-2
Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 22

Sprejmejo se:

En strugar za medenino (Messingdrechsler), samostojen veston delavec z zanesljivo večletno prakso in 5 dobro kvalificiranih ključavničarjev za orodje, posebno za stanice in malice (Stanzen und Schnitte). Placilni pogoji po dogovoru. Kranjske tovarne železne, ključavničarske in kovinske robe »Titan«, d. d. Kamnik pri Ljubljani. 1235 3-1

Za vzorčni semenj v Pragi ter za velesemenj v Ljubljani oddajamo

legitimacije in znake.

Istotako prodajamo vozne listke za vse železniške proge Jugoslavije in Nemške Avstrije.

„BALKAN“

d. d. za mednarodne Transporte
Podružnica: Maribor

Aleksandrova cesta št. 35. — Telefon št. 375
Brzojavi: Spodbalkan. 1213 3-3

Ponudite

vse neuporabne zlate predmete kakor

verižice, obeske, prstane, zapestnice, uhane itd.

kateri predmeti vam leže doma in jih ne nosite tyrdki

R. Bizjak

trgovina ur, zlatnine in srebrnine 4-3
Maribor, Gosposka ul. 16.

Proda se več lesenih zabojev, Marib. tiskarna d. d.